

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**ОБЛІК У КРЕДИТНИХ
ТА БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ**

**Робоча програма
для студентів спеціальності
071 "Облік і оподаткування"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018**

УДК 657(07)
О-17

Укладачі: Н. В. Глебова
А. О. Литвиненко
О. М. Кудіна
І. П. Дзьобко

Затверджено на засіданні кафедри бухгалтерського обліку.
Протокол № 4 від 20.10.2017 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Облік у кредитних та бюджетних установах : робоча програма О-17 для студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. Н. В. Глебова, А. О. Литвиненко, О. М. Кудіна, І. П. Дзьобко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 56 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" першого (бакалаврського) рівня всіх форм навчання.

УДК 657(07)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2018

Вступ

Бухгалтерський облік – одна з головних функцій управління діяльністю кредитних та бюджетних установ. Він ведеться від дня створення до моменту ліквідації будь-якої установи. Тому виникає необхідність у добре підготовлених спеціалістах за фахом, які обізнані у організації та проведенні бухгалтерського процесу.

Щоб володіти всебічно знаннями з бухгалтерського обліку, необхідно мати навички, щоб формулювати ту чи іншу господарську операцію, знати, яким документом вона має бути оформлена, терміни і кореспондуючі рахунки, на яких повинна вона знайти своє відображення.

Намір інтеграції України до європейського співтовариства накладає особливу відповідальність щодо адаптації та гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством Європейського Союзу, а також вимог до фінансової звітності.

Згідно з вимогами Базельського комітету банківського надзору Національний банк України поступово розробляє та впроваджує інструменти управління банківською системою шляхом створення ефективної системи управління ризиками. З метою забезпечення прозорості та достовірної фінансової звітності НБУ запровадив нормативно-правові акти стосовно складання фінансової звітності згідно з вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Модернізацію бухгалтерського обліку у державному секторі було розпочато з метою переходу усіх суб'єктів державного сектора – розпорядників бюджетних коштів, державних цільових фондів, органів Казначейства – на єдині методологічні засади бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які враховують вимоги міжнародних стандартів. Реформа об'єднала методологічні основи бухгалтерського обліку для органів Казначейства, усіх розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів, які тепер повинні вести бухгалтерський облік з урахуванням однакових правил.

Програма вивчення навчальної дисципліни "Облік у кредитних та бюджетних установах" є вибірковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього рівня "бакалавр" спеціальності "071 Облік і оподаткування".

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: очне – 4; заочне – 6	Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"	Базова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 071 "Облік і оподаткування"	Рік підготовки	
		3-й	2-й
		Семестр	
		6-й	3-й
Загальна кількість годин: очне – 120; заочне – 180	Освітній ступінь: перший (бакалаврський)	Лекції	
		26 год	6 год
		Практичні, семінарські	
		34 год	8 год
		Самостійна робота	
		60 год	166 год
		Вид контролю	
залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 100 %;

для заочної форми навчання – 8,4 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни "Облік у кредитних та бюджетних установах" є формування системи знань із теорії та практики ведення бухгалтерського обліку кредитними та бюджетними установами.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Облік у кредитних та бюджетних установах" є:

засвоєння організаційно-правових засад діяльності кредитних та бюджетних установ;

набуття студентами стійких знань із теорії та практики обліку діяльності бюджетних та кредитних установ;

оволодіння практичними навичками складання первинних, зведених документів та форм фінансової звітності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є облік господарських процесів, які охоплюють різноманітну діяльність кредитних та бюджетних установ.

Об'єктом навчальної дисципліни є фінансово-господарська діяльність кредитних та бюджетних установ.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях із таких дисциплін, як: "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Економіка підприємств", "Фінанси", "Бухгалтерський облік", "Фінансовий облік". Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності банку.

2. Формування облікової системи та відображення в обліку фінансового-господарської діяльності бюджетної установи.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

вміти:

використовувати основні законодавчі та нормативні акти, які регламентують порядок здійснення бухгалтерського обліку в кредитних та бюджетних установах;

систематизувати положення, інструкції, методичні вказівки з питань організації бухгалтерського обліку в банківських та бюджетних установах;

знати та випростовувати методи та техніку обліку за всіма ступенями облікового процесу кредитних та бюджетних установ;

формувати резерви під активні операції кредитної установи;

обробляти первинні та зведені бухгалтерські документи за всіма об'єктами бухгалтерського обліку;

застосовувати на практиці принципи бухгалтерського обліку під час складання звітності, визначати зв'язок звітності з аналітичним обліком;

володіти:

понятійним апаратом навчальної дисципліни;

технологією відображення в обліку операцій за всіма ступенями облікового процесу кредитних та бюджетних установ;

навичками до узагальнення облікової інформації в балансі як заключної стадії облікового процесу;

вимогами до формування банківської та бюджетної фінансової звітності згідно з МСФЗ та НСБОДС (національних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі).

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Професійні компетентності, які отримують студенти
після вивчення навчальної дисципліни**

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
СК. 3	Здатність застосування знань діючого законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування в практичній діяльності бюджетних та кредитних установ	Систематизувати положення, інструкції, методичні вказівки з питань організації бухгалтерського обліку в банківських та бюджетних установах
		здійснювати контроль дотримання нормативних актів з бухгалтерського обліку та оподаткування
		Знати вимоги до формування банківської фінансової звітності згідно з МСФЗ
		Знати вимоги до формування фінансової та бюджетної звітності згідно з НП(С)БОДС
СК. 4	Здатність до відображення відомостей про господарські операції суб'єктів державного сектору та кредитних установ в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення	Застосовувати принципи бухгалтерського обліку, визначати зв'язок звітності з аналітичним обліком
		Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо визначення принципів, методів та вимог до складання управлінської звітності
		Узагальнювати облікову інформацію в балансі як заключну стадію облікового процесу
		Визначати особливості оцінювання та вміти відображати у звіті про фінансовий стан (баланс) статті активів, зобов'язань та капіталу
		Систематизувати за датами проведені операції, а також проведені та прийняті до обліку документи
		Вміти організовувати техніку формування облікової системи

1	2	3
СК. 5	Здатність до засвоєння методів і техніки обліку за всіма ступенями облікового процесу у кредитних та бюджетних установах	Складати та відповідним чином оформляти первинну облікову документацію у момент проведення операції
		Обробляти первинні та зведені бухгалтерські документи за всіма об'єктами обліку і зберігати їх
		Здатність до відображення в обліку капіталу, фінансових результатів
		Відображати облікові процедури за специфічними операціями: з покупки/реалізації іноземної валюти, визначення курсових різниць, обліку грошових документів, депозитних сум, та простроченої кредитної заборгованості
		Вміти відображати в обліку доходи і витрати, вміння закривати рахунки обліку доходів та витрат та формувати фінансові результати

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності банку

Тема 1. Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках

1.1. Банківська система України, комерційні банки в кредитній системі.

Банківська система України. Кредитна система. Національний банк України (НБУ) і комерційні банки (КБ), мета та функції.

1.2. Організація обліку в комерційних банках. Методологічні основи фінансового обліку в банках.

Предмет і метод бухгалтерського обліку. Характеристика елементів методу. Бухгалтерські документи та реєстри бухгалтерського обліку, їх характеристика, документообіг. Ведення синтетичного обліку за балансовими

рахунками. Формування інформації про операції, які виконує банк за цими рахунками, і відображення результатів операцій за залишкам на синтетичних балансових рахунках у фінансовій звітності.

1.3. Особливості побудови Плану рахунків.

Мультивалютність, подвійний запис операцій за забалансовими рахунками, нові вимоги до аналітичних рахунків, наявність управлінського обліку. Класифікація рахунків у ПР за видами контрагентів, характером операцій і ступенем зниження ліквідності. Структура класів ПР. Логічні схеми взаємозв'язку між рахунками груп окремих розділів. Поняття контррахунків та їх характеристика. Характеристика забалансових рахунків класу 9, особливості обліку операцій за системою подвійного запису за цими рахунками. Характеристика аналітичного обліку як підсистеми бухгалтерського обліку, що деталізує інформацію про кожного контрагента та кожну операцію. Обов'язкові та необов'язкові параметри. Поділ параметрів аналітичного обліку залежно від сфери застосування.

1.4. Особливості обліку господарських операцій банку за принципом нарахування.

Вплив принципу нарахування на фінансову звітність. Концепція визначення доходу та концепція відповідності.

Тема 2. Облік капіталу банку

2.1. Бухгалтерська оцінка капіталу банку.

Характеристика капіталу КБ. Структура банківських рахунків класу 5 Плану рахунків "Капітал банку".

2.2. Порядок обліку операцій із формування статутного фонду банку.

Відображення в обліку операцій під час формування статутного капіталу. Облік операцій за розрахунками з акціонерами та за несплаченим статутним капіталом. Бухгалтерський облік емісійних різниць у процесі первинного розміщення акцій.

2.3. Облік операцій за розрахунками з акціонерами банку.

Облік операцій із викупу банком акцій власної емісії та їх подальшої реалізації. Облік операцій, пов'язаних із нарахуванням дивідендів і розрахунками з акціонерами (засновниками). Облік операцій із формування фондів комерційного банку за рахунок нерозподіленого прибутку.

Тема 3. Облік доходів і витрат банку

3.1. Класифікація доходів і витрат банку як об'єктів обліку.

Структура класів 6 "Доходи" і 7 "Витрати" Плану рахунків. Класифікація доходів і витрат банку. Економічна характеристика банківських та

небанківських доходів (витрат) банку. Принципи відображення в бухгалтерському обліку доходів і витрат банку.

3.2. Бухгалтерський облік доходів і витрат комерційного банку.

Правила обліку доходів і витрат згідно з методом нарахування й відображення результатів у системі фінансового обліку та у фінансовій звітності. Облік процентних та комісійних доходів (витрат) банку згідно з принципами МСБО. Методи визначення кількості днів для розрахунку процентних доходів (витрат). Облік прострочених нарахованих доходів. Формування спеціальних резервів під заборгованість. Облік списання заборгованості за рахунок резервів.

3.3. Порядок закриття рахунків доходів і витрат та визначення фінансового результату діяльності банку.

Зміст податкового обліку. Порядок закриття рахунків доходів (витрат) і підрахунок фінансових результатів поточного року, облік нарахування, сплати податку на прибуток і розрахунків із бюджетом за податком на додану вартість.

Тема 4. Облік касових та розрахункових операцій банку

4.1. Організація обліку касових операцій у комерційних банках.

Основні нормативні документи, що регламентують організацію касової роботи в установах банків. Характеристика касових операцій. Порядок здійснення касових операцій у прибуткових і видаткових касах. Облік операцій, які проводяться вечірніми касами та касами перерахунку.

4.2. Бухгалтерський облік грошових коштів. Облік операцій банку з підкріплення операційної каси банку готівкою.

Облік грошових коштів банку. Порядок підкріплення операційних кас установ комерційних банків під час роботи через консолідований коррахунок. Облік операцій із приймання та видачі готівки. Загальна схема документообігу під час здійснення касових операцій установами банків.

4.3. Облік операцій із використанням платіжних карток.

Видача коштів із застосуванням платіжних карток. Зарахування коштів під час емісії платіжних карток у банку-емітенті. Розрахунки за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток *VISA* та *MasterCard*. Відображення суми наданих кредитів овердрафт за картковими рахунками.

4.4. Відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті і режим функціонування цих рахунків. Переоформлення й закриття рахунків.

Характеристика рахунків, які відкриваються клієнтам у комерційних банках (БК). Перелік документів, які подаються в банк для відкриття рахунків.

Особливості відкриття рахунків у національній валюті фізичним особам: розрахункові та вкладні рахунки громадян. Режим функціонування рахунків типу "Н" і типу "П". Порядок зарахування і списання коштів із цих рахунків. Режим поточних рахунків в іноземній валюті офіційних представництв, представництв юридичних осіб – нерезидентів.

4.5. Облік операцій комерційного банку за безготівковими розрахунками.

Форми розрахункових документів для проведення безготівкових розрахунків у господарському обороті, порядок їх оформлення та прийняття установами банків до виконання. Облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки гарантованими дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, чеками, акредитивами. Розрахунки у випадку взаємозаліків заборгованостей. Розрахунки платіжними вимогами без акцепту платників і безперечне списання (стягнення) коштів. Проведення розрахунків у системі електронних платежів "клієнт – банк".

4.6. Кореспондентські відносини між банківськими установами.

Характеристика міжбанківських розрахунків. Бухгалтерські операції, які здійснюються під час міжбанківських розрахунків. Порядок відкриття кореспондентських рахунків КБ (філіями) в територіальних управліннях (ТУ) НБУ. Відкриття й ведення рахунків "Лоро" і "Ностро". Механізм дії прямих кореспондентських рахунків між банками.

Тема 5. Облік депозитних та кредитних операцій

5.1. Сутність кредитних операцій. Загальні принципи бухгалтерського обліку кредитних операцій КБ.

Класифікація кредитних операцій банку. Документальне оформлення видачі кредиту. Принципи бухгалтерського обліку кредитів. Характеристика балансових рахунків кредитних операцій банку. Позабалансові кредитні операції та порядок визначення кредиту балансовим активом. Зміст облікової процедури за кредитною операцією: облік номіналу кредиту; облік простроченої кредитної заборгованості; облік формування та використання резервів під можливі втрати за кредитними операціями; облік безнадійної кредитної заборгованості та процедури її списання з балансу банку за рахунок сформованого резерву. Облік гарантій за кредитами. Облік погашення кредиту та процентів за користування кредитом. Облік операцій застави. Облік операцій із нарахування доходів.

5.2. Облік окремих кредитних операцій.

Особливості обліку кредитних операцій – овердрафт, РЕПО, факторинг, лізинг.

5.3. Економічна сутність депозитних операцій, їх класифікація та загальна характеристика.

Характеристика груп балансових і забалансових рахунків для фінансового обліку залучення (розміщення) депозитів, сплати витрат та одержання доходів за ними. Класифікація депозитів за економічним змістом і строками використання засобів. Активні та пасивні депозитні операції й відображення результатів їх проведення у фінансовій звітності. Облік номіналу депозиту. Вплив методу виплати відсотків (за період або на період) на облік номіналу. Облік процентних витрат за депозитами, розрахунок нарахованих відсотків за простою або складною процентною ставкою. Облік операцій із погашення депозиту.

Тема 6. Облік операцій банку в іноземній валюті

6.1. Сутність і класифікація валютних операцій комерційних банків.

Класифікація операцій банку з іноземною валютою. Характеристика валютних операцій, здійснюваних комерційним банком, їх типи. Загальні вимоги до обліку операцій в іноземній валюті. Валютна позиція банку.

6.2. Облік обмінних операцій з іноземною валютою.

Методи обліку валютних операцій. Особливості обліку обмінних операцій з іноземною валютою. Технічні рахунки. Дата валютування, дата операції та дата розрахунку. Реалізований та нереалізований результат від операцій з іноземною валютою. Відображення в обліку результатів за обмінними операціями.

6.3. Особливості роботи з готівковою іноземною валютою та платіжними документами в іноземній валюті.

Особливості обліку операцій купівлі однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту. Облік доходів (витрат) за операціями, які здійснені в іноземній валюті. Курсова різниця. Відображення результатів коригування статей балансу в разі зміни валютних курсів у системі рахунків бухгалтерського обліку. Відображення на позабалансових рахунках валютних операцій.

6.4. Бухгалтерській облік валютних операцій банку з використанням платіжних карток.

Авторизація. Дебетна та кредитна платіжна картка. Поповнення коштів на карткові рахунки. Банк-емітент, банк-еквайр.

Тема 7. Облік операцій банку із цінними паперами

7.1. Класифікація цінних паперів для їх оцінки та відображення в обліку.

Визначення справедливої та балансової вартості цінних паперів. Використання ефективної ставки відсотка для обчислення величини амортизації дисконту (премії) за звітний період, оцінки зменшення корисності через розрахунок суми очікуваного відшкодування для цінних паперів, що обліковуються за амортизованою собівартістю, визнання процентних доходів /витрат.

7.2. Облік цінних паперів у торговому портфелі банку, портфелю банку на продаж, та у портфелю банку до погашення.

Облік цінних паперів у торговому портфелі банку. Облік цінних паперів у портфелі банку на продаж. Облік акцій та боргових цінних паперів. Облік втрат банку від зменшення корисності цінних паперів і формування резервів. Облік цінних паперів у портфелі банку до погашення. Переведення цінних паперів з одного портфеля до іншого.

7.3. Облік інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.

Особливості обліку інвестицій в асоційовані та дочірні компанії. Методика обліку комісійних операцій із цінними паперами. Облік операцій з цінними паперами за позабалансовими рахунками.

Змістовий модуль 2

Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності бюджетної установи

Тема 8. Основи побудови бухгалтерського обліку в бюджетних установах

8.1. Організаційно-правові засади діяльності бюджетних установ

Визначення бюджетної системи України та її принципів. Бюджетна класифікація. Правові засади створення бюджетних установ. Особливості фінансово-господарської діяльності бюджетних установ. Основи організації бухгалтерського обліку бюджетних установ.

8.2. Бухгалтерський облік в державному секторі.

Державне регулювання обліку. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та його взаємозв'язок із формами фінансової звітності. Призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку.

8.3. Облікова політика бюджетних установ, її зміст.

Законодавча база формування облікової політики. Облікові оцінки та їх зміни. Формування Положення про облікову політику.

Тема 9. Облік доходів

9.1. Розпорядники коштів, їхні права та обов'язки.

Поділ розпорядників за обсягом наданих прав. Мережа розпорядника бюджетних коштів. Джерела доходів бюджетних установ.

9.2. Класифікація доходу та його визнання.

Облік доходів від обмінних операцій. Облік доходів від необмінних операцій.

9.3. Оцінювання доходів.

Оцінювання за вартістю активів, яка була отримана або підлягає отриманню. Оцінювання за сумою понесених витрат, що підлягають відшкодуванню. Оцінка ступеня завершеності операції з надання послуг. Оцінка інших доходів від необмінних операцій. Порядок оцінювання доходів від необмінних операцій.

9.4. Розкриття інформації про доходи від обмінних та необмінних операцій.

Відображення доходів у звіті про фінансові результати. Розкриття інформації про доходи у примітках до фінансової звітності.

Тема 10. Облік витрат

10.1. Класифікація та визнання витрат.

Облік витрат за обмінними операціями. Облік витрат за необмінними операціями.

10.2. Склад та відображення в обліку собівартості продукції (робіт, послуг).

Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг). Облік прямих витрат. Склад собівартості реалізованої продукції. Облік та принципи розподілу загальновиробничих витрат.

10.3. Розкриття інформації про витрати від обмінних та необмінних операцій.

Відображення витрат у звіті про фінансові результати. Розкриття інформації про витрати у примітках до фінансової звітності.

Тема 11. Облік фінансових активів

11.1. Облік дебіторської заборгованості.

Облік дебіторської заборгованості, яка не виникає в процесі звичайної діяльності та буде погашена після завершення звітного року. Особливості обліку довгострокової дебіторської заборгованості за операціями оренди, за кредитами. Облік дебіторської заборгованості, що виникає протягом звичайної діяльності і погашення якої очікується протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

11.2. Облік операцій із грошовими коштами.

Облік касових операцій: надходження-видачі коштів та нестачі в касі. Облік специфічних операцій: придбання іноземної валюти, облік курсових різниць, облік грошових коштів у дорозі та облік депозитних сум. Облік асигнувань із бюджету. Облік руху коштів під час господарської (додаткової) діяльності. Облік отримання благодійної допомоги. Облік грошових документів.

11.3. Облік фінансових інвестицій та інших фінансових активів.

Облік довгострокових фінансових інвестицій (вкладень) у цінні папери та до статутних капіталів підприємств. Облік довгострокових векселів одержаних та інших довгострокових фінансових активів. Облік поточних фінансових інвестицій, короткострокових векселів та інших поточних фінансових активів.

Тема 12. Облік нефінансових активів

12.1. Облік основних засобів.

Класифікація основних засобів. Види вартостей для обліку основних засобів. Облік надходження основних засобів. Переоцінка об'єктів основних засобів. Вибуття основних засобів.

12.2. Облік інших необоротних матеріальних активів.

Класифікація інших необоротних матеріальних активів. Рахунки та субрахунки обліку інших необоротних матеріальних активів.

12.3. Облік нематеріальних активів.

Класифікація нематеріальних активів. Рахунки та субрахунки обліку інших нематеріальних активів.

12.4. Знос (амортизація) необоротних активів.

Інвентарний облік. Вартість об'єкта, яка амортизується. Типові строки корисного використання основних засобів. Розрахунок амортизації. Документальне оформлення нарахування амортизації.

12.5. Облік запасів.

Склад, класифікація, оцінка й завдання обліку запасів. Оцінка запасів у поточному обліку. Переоцінка запасів. Облік запасів на складах та його зв'язок із обліком у бухгалтерії. Методи оцінки вибуття запасів. Синтетичний облік запасів та характеристика рахунків 15 "Виробничі запаси", 16 "Виробництво", 17 "Біологічні активи", 18 "Інші нефінансові активи".

Тема 13. Облік зобов'язань

13.1. Облік довгострокових зобов'язань.

Види довгострокових зобов'язань розпорядників бюджетних коштів. Обліково-економічна характеристика рахунка 60 "Довгострокові зобов'язання".

13.2. Облік поточних зобов'язань.

Облік поточної заборгованості розпорядників бюджетних коштів за кредитами та позиками. Облік розрахунків за товари, роботи та послуги. Облік розрахунків за податками і зборами. Облік розрахунків з оплати праці.

Тема 14. Облік капіталу та фінансового результату

14.1. Облік внесеного капіталу.

Аналіз нормативних документів в визначенні терміну внесений капітал. Бухгалтерські проведення щодо операцій з внесеним капіталом. Відображення внесеного капіталу у звітності.

14.2. Облік капіталу у підприємствах.

Рахунки та субрахунки обліку капіталу у підприємствах. Бухгалтерські проведення щодо операцій із капіталом у підприємствах. Відображення капіталу у підприємствах у звітності.

14.3. Облік капіталу в дооцінках.

Рахунки та субрахунки обліку капіталу в дооцінках. Бухгалтерські проведення щодо операцій із капіталом в дооцінках. Відображення капіталу в дооцінках у звітності.

14.4. Облік фінансового результату.

Порядок закриття рахунків обліку доходів та витрат та віднесення на фінансові результати виконання кошторису звітного періоду. Облік фінансових результатів виконання кошторису за попередні звітні періоди (накопичених фінансових результатів виконання кошторису).

Тема 15. Фінансова та бюджетна звітність суб'єкта державного сектора

15.1. Фінансова звітність

Склад фінансової звітності. Порядок складання та подання фінансової звітності. Порядок подання зведеної (консолідованої) фінансової звітності.

15.2. Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками бюджетних коштів.

Склад, форми та періодичність подання бюджетної звітності розпорядниками бюджетних коштів. Суб'єкти отримання бюджетної звітності. Повноваження органів Казначейства під час прийому бюджетної звітності.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей. Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекційні	Практичні, семінарські	самостійна робота		лекційні	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1								
Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності банку								
<i>Тема 1. Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках</i>	8	2	2	4	13	0,5	0,5	12

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тема 2. Облік капіталу банку	7	1	2	4	13	0,5	0,5	12
Тема 3. Облік доходів і витрат банку	9	2	3	4	13	0,5	0,5	12
Тема 4. Облік касових та розрахункових операцій банку	9	2	2	5	13	0,5	0,5	12
Тема 5. Облік депозитних та кредитних операцій	9	2	2	5	13	0,5	0,5	12
Тема 6. Облік операцій банку в іноземній валюті	9	2	2	5	13	0,5	0,5	12
Тема 7. Облік операцій банку із цінними паперами	9	1	3	5	12	–	–	12
Разом за змістовим модулем 1	60	12	16	32	90	3	3	84
Змістовий модуль 2 Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності бюджетної установи								
Тема 8. Основи побудови бухгалтерського обліку в бюджетних установах	7	2	2	3	12	0,5	1	10,5
Тема 9. Облік доходів	5	1	2	2	11	0,5	0,5	10
Тема 10. Облік витрат	5	1	2	2	11	0,5	0,5	10
Тема 11. Облік фінансових активів	8	2	2	4	11	0,5	0,5	10
Тема 12. Облік нефінансових активів	10	2	3	5	11	0,5	1	9,5
Тема 13. Облік зобов'язань	9	2	3	4	11	0,5	0,5	10
Тема 14. Облік капіталу та фінансового результату	8	2	2	4	11	–	0,5	10,5
Тема 15. Фінансова та бюджетна звітність суб'єкта державного сектора	8	2	2	4	12	–	0,5	11,5
Разом за змістовим модулем 2	60	14	18	28	90	3	5	82
Усього	120	26	34	60	180	6	8	166

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляють у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів із цієї навчальної дисципліни.

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
Змістовий модуль 1 Формування облікової системи банку та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності банку			
<i>Тема 1.</i> Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	1. Комерційні банки в кредитній системі. 2. Банківська система України на сучасному етапі. 3. Цілі та функції НБУ. 4. Види комерційних банків. 5. Операції які здійснюють КБ. 6. Форми організації та структура комерційних банків. 7. Функції комерційних банків	2	Основна: [1; 2; 5; 9; 10]. Додаткова: [17;18]
Змістовий модуль 2. Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності бюджетної установи			
<i>Тема 12.</i> Облік нефінансових активів	1. Облік основних засобів. 2. Облік інших необоротних матеріальних активів. 3. Облік нематеріальних активів. 4. Знос (амортизація) необоротних активів. 5. Облік запасів	2	Додаткова: [25; 26].
Усього годин		4	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для вирішення їх на занятті. Воно містить проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми

викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності банку	<i>Завдання 1.</i> Складання порівняльної характеристики фінансового, податкового та управлінського обліку за певними ознаками	2	Основна: [1; 2; 5; 9; 10].
	<i>Завдання 2.</i> Ознайомлення з порядком обліку операцій під час формування уставного капіталу	2	Основна: [1; 5; 9; 12]
	<i>Завдання 3.</i> Відображення в обліку нарахування і отримання доходів, а також витрат банку. Методи визначення кількості днів для розрахунку процентних доходів (витрат)	2	Основна: [1; 5; 6; 9; 10]
	<i>Завдання 4.</i> Порядок здійснення касових операцій, загальна схема документообігу під час виконання касових операцій установами банків	2	Основна: [1; 3]
	<i>Завдання 5.</i> Відображення в обліку видачі та погашення банківських кредитів, нарахування і виплата процентів за кредит із використанням методу виплати процентів "за період" і "на період"	2	Основна: [1; 4; 7; 8; 11; 14; 15]
	<i>Завдання 6.</i> Характеристика рахунків для запису валютної позиції та аналітичного обліку валютних операцій	2	Основна: [1; 4; 14]
	<i>Завдання 7.</i> Відображення в обліку цінних паперів у торговому портфелі банку та портфелі банку до погашення, особливості відображення в обліку комісійних операцій із цінними паперами. Колоквіум (контрольна робота) за змістовим модулем 1 "Формування облікової системи банку та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності банку"	2	Основна: [1; 2; 5; 14]

1	2	3	4
Змістовий модуль 2. Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності бюджетної установи	<i>Завдання 8.</i> Класифікація активів, капіталу та зобов'язань розпорядників бюджетних коштів	1	Основна: [16; 19]
	<i>Завдання 9.</i> Облікові реєстри бухгалтерського обліку та техніка їх реєстрації, сутність форм бухгалтерського обліку	1	Основна: [35; 20; 21; 22]
	<i>Завдання 10.</i> Складання кошторису дошкільного навчального закладу	1	Основна: [19]. Додаткова: [28]
	<i>Завдання 11.</i> Облік розрахунків з дебіторами, заповнення меморіального ордера № 4	1	Основна: [20; 21]
	<i>Завдання 12.</i> Облік розрахунків з підзвітними особами	1	Основна: [20; 21]
	<i>Завдання 13.</i> Облік придбання, безоплатного отримання та вибуття основних засобів	1	Додаткова: [25 – 27]
	<i>Завдання 14.</i> Облік інших необоротних матеріальних активів	1	Додаткова: [23]
	<i>Завдання 15.</i> Нарахування амортизації та її відображення в обліку	1	Додаткова: [21]
	<i>Завдання 16.</i> Облік запасів та МШП	1	Основна: [25]
	<i>Завдання 17.</i> Складання таблиця обліку використання робочого часу. Складання розрахунків допомоги з тимчасової втрати працездатності та сум оплати за дні відпустки	2	Додаткова: [31]
<i>Завдання 18.</i> Складання фінансової звітності <i>Колоквіум</i> (контрольна робота) за змістовим модулем 2 "Облік у бюджетних установах"	2	Додаткова: [38]	
Разом годин за змістовими модулями		28	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1

Формування облікової системи банку та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності банку

Тема 3. Облік доходів і витрат банку

1 квітня ПАТ "Фінансист" склало кредитну угоду з іншим банком-кореспондентом ПАТ "Грошовий" із надання короткострокового кредиту в розмірі 1 000 000 грн строком на 1 день за ставкою 18 % річних (база нарахування: факт/факт). Комісійні доходи за кредитне обслуговування – 0,1 % від суми

кредиту. Повернення кредиту та процентів за ним передбачено після закінчення строку дії кредитної угоди – 2 квітня. Визначити суму процентних доходів за наданим кредитом та відобразити бухгалтерськими проведеннями операції банку.

Тема 4. Облік касових та розрахункових операцій банку.

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними в табл. 6.2 касовими операціями банку, які проведено впродовж одного операційного дня, визначити залишок готівки в касі на кінець дня, якщо на початок дня він складав 70 000 грн.

Таблиця 6.2

Касові операції банку за один операційний день

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн
1	До каси банку за об'явою на внесення готівки оприбутковано торговельну виручку, що здана клієнтом ПАТ "Сатурн"	8 000
2	Із каси банку за чеком видано готівку клієнтові ПАТ "Куш" для виплати зарплати працівникам	22 000
3	Фізичними особами готівкою внесено кошти на поповнення своїх депозитних вкладів: а) терміном 6 місяців; б) терміном 2 роки	3 000 1 000
4	Видано готівку: а) відпускні працівникам банку; б) сплата кредиторської заборгованості за розрахунками за цінними паперами	30 000 2 000
5	Сплачено банку-кореспонденту з рахунку "Ностро" за придбання в нього готівки	14 000
6	Отримана готівка з інкасаторських сумок оприбуткована до каси банку	15 000
7	Із каси виданий готівкою короткостроковий кредит, що наданий фізичній особі за врахованими векселями	25 000

Змістовий модуль 2

Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності бюджетної установи

Тема 14. Облік капіталу та фінансового результату

Харківський професійний ліцей за рахунок кошторисних призначень загального фонду придбав 10 комп'ютерів на загальну суму 100 000,00 грн,

які ввів в експлуатацію в установленому порядку. Крім того, для доведення цих комп'ютерів до стану придатного до користування було використано пасивне обладнання на суму 5 000,00 грн. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку (табл. 6.3).

Таблиця 6.3

Журнал господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Отримано цільове фінансування для придбання комп'ютерів	100 000,00
2	Проведено розрахунки з постачальником комп'ютерів	100 000,00
3	Відображені витрати на придбання комп'ютерів від постачальника	100 000,00
4	Передано пасивне обладнання в монтаж	5 000,00
5	Вилучено з доходу звітного періоду асигнування у сумі вартості пасивного обладнання	5 000,00
6	Зараховано об'єкти капітальних інвестицій до складу основних засобів після введення їх в експлуатацію	105 000,00
7	Водночас відображається: збільшення внесеного капіталу на суму введених в експлуатацію комп'ютерів	105 000,00

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання студенти виконують самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 50 % (60 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (120 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного

матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел на задану проблематику; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквиуму). Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності банку				
<i>Тема 1.</i> Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи". Ознайомитися зі структурою балансових статей, навчитися оперувати даними балансу, вміти їх аналізувати	4	Презентація результатів	Основна: [3; 16; 20; 21] Додаткова: [24; 25]
<i>Тема 2.</i> Облік капіталу банку	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; підготовка до практичного заняття, підготовка до <i>тестування</i>	4	Презентація результатів	Основна: [5; 6; 16; 18]. Додаткова: [24; 25]

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5
Тема 3. Облік доходів і витрат банку	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Ознайомитися з нормативними актами, інструкціями, положеннями, правилами за темою; з обліком фінансового результату діяльності банку	5	Письмова контрольна робота за темами 1 і 2	Основна: [2; 3; 6]. Додаткова: [24; 25]
Тема 4. Облік касових та розрахункових операцій банку	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Розглянути порядок здійснення касових операцій, загальну схему документообігу під час виконання касових операцій установами банків. Підготовка до контрольної роботи	5	Презентація результатів	Основна: [1; 3; 16]. Додаткова: [24; 25]
Тема 5. Облік депозитних та кредитних операцій	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Ознайомитися з характеристикою балансових рахунків кредитних операцій банків. Розглянути операції банку за овердрафтом, облік операцій РЕПО та факторингових операцій	4	Письмова контрольна робота за темами 3 і 4	Основна: [22; 20; 16]. Додаткова: [24; 25]
Тема 6. Облік операцій банку в іноземній валюті	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття, підготовка до контрольної роботи. Ознайомитися із загальними вимогами до обліку операцій в іноземній валюті, з монетарними та немонетарними валютними статтями балансу	5	Презентація результатів	Основна: [16; 21; 22]. Додаткова: [24; 25]
Тема 7. Облік операцій банку із цінними паперами	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до <i>колоквіуму</i>	5	Письмова модульна контрольна робота	Основна: [2; 3; 5; 7]. Додаткова: [24; 25]
Усього за змістовим модулем 1		32		

1	2	3	4	5
Змістовий модуль 2 Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності бюджетної установи				
<i>Тема 8.</i> Основи побудови бухгалтерського обліку в бюджетних установах	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів з теми. Підготовка до практичного заняття	4	Презентація результатів	Основна: [1; 21; 23]
<i>Тема 9.</i> Облік доходів	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. Підготовка до практичного заняття	3	Презентація результатів	Основна: [1; 8; 14; 23]
<i>Тема 10.</i> Облік витрат	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. Підготовка до практичного заняття	4	Презентація результатів	[Основна: [12; 23; 21; 22]
<i>Тема 11.</i> Облік фінансових активів	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. <i>Самостійне опрацювання лекційного матеріалу:</i> Облік операцій із грошовими коштами. Підготовка до ділової гри "Облік розрахунків із підзвітними особами"	4	Письмова контрольна робота за темами 1, 2 і 3	Основна: [9; 20; 21; 22]
<i>Тема 12.</i> Облік нефінансових активів	Вивчення лекційного матеріалу. Підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Облік нефінансових активів" Підготовка до практичного заняття	4	Презентація результатів	Основна: [10; 11]
<i>Тема 13.</i> Облік зобов'язань	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. <i>Самостійне опрацювання лекційного матеріалу:</i> Облік довгострокових зобов'язань. Підготовка до ділової гри "Облік розрахунків з оплати праці"	4	Письмова модульна контрольна робота	Основна: [15; 23]

1	2	3	4	5
Тема 14. Облік капіталу та фінансового результату	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. <i>Самостійне опрацювання лекційного матеріалу:</i> Капітал у дооцінках. Підготовка до практичного заняття	3	Презентація результатів	Основна: [14; 12; 19; 23]
Тема 15. Фінансова та бюджетна звітність суб'єкта державного сектора	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. <i>Самостійне опрацювання лекційного матеріалу:</i> Бюджетна звітність. Підготовка до практичного заняття	2	Колоквіум	Основна: [8; 19]
Усього за змістовим модулем 2		28		
Усього		60		

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках

1. Склад кредитної системи.
2. Банківська система України, її стан на сьогоднішній день.
3. Національний банк України, його мета та функції.
4. Класифікація комерційних банків та види операцій, які вони здійснюють.
5. Структура, форми організації та функції комерційних банків.
6. Предмет і метод бухгалтерського обліку.
7. Принципи бухгалтерського обліку в банках.
8. Поділ бухгалтерського обліку на фінансовий та управлінський, податковий облік у системі КБ.
9. Особливості побудови Плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України.
10. Поняття контррахунків та їх характеристика.
11. Характеристика аналітичного обліку як підсистеми бухгалтерського обліку.

12. Значення параметрів аналітичного обліку для формування звітності.
13. Ведення параметрів контрагентів банку.
14. Види параметрів договорів та аналітичних рахунків.
15. Поділ обов'язкових параметрів на загальні й спеціальні.

Тема 2. Облік капіталу банку

1. Характеристика капіталу КБ, облік операцій під час формування статутного фонду до реєстрації КБ.
2. Облік операцій за несплаченим статутним фондом.
3. Облік сум сплати зареєстрованого статутного капіталу банку, облік операцій за розрахунками з акціонерами.
4. Бухгалтерський облік емісійних різниць у процесі первинного розміщення акцій та операцій з викупу банком акцій власної емісії та їх подальшої реалізації.
5. Облік операцій із нарахування дивідендів та розрахунків з акціонерами.
6. Відображення на рахунках бухгалтерського обліку фінансового результату поточного року і його розподілу.

Тема 3. Облік доходів і витрат банку

1. Характеристика доходів (витрат) банку.
2. Правила обліку доходів і витрат банку.
3. Відображення класифікаційних груп доходів та витрат у Плані рахунків банку.
4. Бухгалтерський облік процентних і комісійних доходів та витрат банку.
5. Облік доходів і витрат за методом нарахування й відображення результатів у системі фінансового обліку та у фінансовій звітності.
6. Облік нарахування й сплати податку на прибуток та податку на додану вартість.
7. Методи визначення кількості днів для розрахунку процентних доходів (витрат).

Тема 4. Облік касових та розрахункових операцій банку

1. Характеристика міжбанківських розрахунків в Україні.
2. Здійснення касових операцій у прибуткових і видаткових касах.
3. Операції, що проводяться вечірніми касами та касами перерахування, відображення їх в обліку.

4. Документообіг під час здійснення касових операцій установами банків.
5. Облік операцій з підкріплення операційної каси банку.
6. Бухгалтерський облік операцій із видачі готівкових коштів із використанням платіжних карток.
7. Порядок відкриття коррахунків КБ (філіям) у територіальному управлінні НБУ.
8. Відкриття та ведення рахунків "Лоро" і "Ностро".
9. Прямі кореспондентські відносини між комерційними банками.
10. Документи, що подаються в банк для відкриття рахунків.
11. Режим функціонування рахунків типу "Н" і типу "П" .
12. Відкриття уповноваженими банками України рахунків в іноземній валюті.
13. Переоформлення та закриття рахунку.
14. Облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень.
15. Облік розрахунків із застосуванням платіжних вимог-доручень.
16. Облік розрахунків чеками та акредитивами.
17. Розрахунки платіжними вимогами без акцепту платників і безперечне списання (стягнення) засобів.

Тема 5. Облік депозитних та кредитних операцій

1. Характеристика кредитних операцій.
2. Принципи бухгалтерського обліку кредитів.
3. Облік номіналу кредиту, нарахованих доходів, гарантій за кредитами.
4. Облік операцій застави під отримання кредиту.
5. Облік прострочених кредитів і резервів під кредитні ризики.
6. Облік формування резервів під можливі втрати банків за кредитними операціями.
7. Використання позабалансових рахунків за операціями з кредитування.
8. Облік інших операцій кредитного типу (овернайт, овердрафт, репо, факторинг).
9. Класифікація депозитів.
10. Активні й пасивні депозитні операції і відображення результатів їх проведення у фінансовій звітності. Облік номіналу депозиту.
11. Облік процентних витрат за депозитними операціями.

12. Бухгалтерський облік номіналу депозиту на нарахування процентів за депозитом.
13. Облік активних міжбанківських (вкладних) депозитних операцій.
14. Облік операцій зі сплати та погашення депозиту.
15. Бухгалтерський облік формування спеціальних резервів на покриття можливих втрат за розміщеними вкладками та нарахованими доходами.

Тема 6. Облік операцій банку в іноземній валюті

1. Характеристика валютних операцій, здійснюваних комерційними банками, їх типи.
2. Взаємозв'язок між валютними операціями та рахунками "Ностро".
3. Бухгалтерський облік наявних обмінних операцій в іноземній валюті.
4. Облік операцій із продажу іноземної валюти за дорученням клієнтів.
5. Особливості обліку операцій купівлі однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту.
6. Облік доходів (витрат) за операціями, здійсненими в іноземній валюті, облік результатів за обмінними операціями.
7. Поняття валютної позиції банку, її види.
8. Відображення курсових різниць у бухгалтерському обліку.
9. Зв'язок між операціями в іноземній і національній валютах.

Тема 7. Облік операцій банку із цінними паперами

1. Класифікація цінних паперів та операцій з ними.
2. Облік операцій банку з акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком у торговому портфелі банку.
3. Облік придбання цінних паперів, переоцінки, нарахування доходів за цінними паперами.
4. Облік цінних паперів за видами портфелів банку: в торговому портфелі, портфелі банку на продаж, у портфелі банку до погашення.
5. Відображення в обліку інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.
6. Облік переведення цінних паперів з одного портфеля до іншого.

Тема 8. Основи побудови бухгалтерського обліку в бюджетних установах

1. Структура бюджетної системи України та її принципи.
2. Складові частини бюджету.

3. Бюджетне законодавство.
4. Бюджетний процес: стадії та учасники.
5. Складові частини бюджетної класифікації.
6. Характеристика бюджетних установ та правові засади їх створення.
7. Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку в бюджетних установах.
8. Державне регулювання обліку в бюджетних установах.
9. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та його взаємозв'язок із формами фінансової звітності.
10. Особливості організації бухгалтерського обліку бюджетних установ.
11. Облікова політика: законодавча база, формування, затвердження.

Тема 9. Облік доходів

1. Поділ розпорядників коштів за обсягом наданих прав.
2. Джерела доходів бюджетних установ.
3. Класифікація доходів бюджетних установ.
4. Рахунки та субрахунки для обліку доходів бюджетних установ.
5. Складові доходів від обмінних операцій.
6. Складові доходів від необмінних операцій.
7. Визнання та оцінювання доходів.
8. Розкриття інформації про доходи у звіті про фінансові результати.

Тема 10. Облік витрат

1. Класифікація та визнання витрат.
2. Рахунки та субрахунки для обліку витрат бюджетних установ.
3. Елементи витрат за обмінними операціями
4. Елементи витрат за необмінними операціями
5. Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг).
6. Склад собівартості реалізованої продукції.
7. Облік та принципи розподілу загальновиробничих витрат.
8. Розкриття інформації про витрати у звіті про фінансові результати.

Тема 11. Облік фінансових активів

1. Облік поточної дебіторської заборгованості.
2. Облік довгострокової дебіторської заборгованості.
3. Готівкова та безготівкова форми розрахунків.
4. Облік касових операцій та особливості касової дисципліни.

5. Первинні документи з обліку касових операцій.
6. Характеристика рахунка 22 "Готівкові кошти та їх еквіваленти".
7. Характеристика рахунка 23 "Грошові кошти на рахунках".
8. Облік підзвітних сум.
9. Облік фінансових інвестицій у цінні папери.
10. Облік довгострокових та короткострокових векселів.

Тема 12. Облік нефінансових активів

1. Визначення терміну основні засоби згідно з НП(С)БОДС 121.
2. Групи та рахунки обліку основних засобів.
3. Групи та рахунки обліку інших необоротних матеріальних активів.
4. Види вартостей для обліку об'єктів основних засобів.
5. Облік нематеріальних активів.
6. Відображення в обліку операцій з придбання основних засобів за плату.
7. Відображення в обліку операцій з отримання основних засобів без оплати від фізичних та юридичних осіб (крім суб'єктів державного сектора).
8. Відображення в обліку операцій з отримання основних засобів без оплати від суб'єктів державного сектора.
9. Відображення в обліку операцій із самостійного виготовлення основних засобів.
10. Порядок списання об'єктів основних засобів.
11. Порядок продажу (відчуження) об'єктів основних засобів.
12. Порядок безоплатної передачі об'єктів основних засобів.
13. Бухгалтерський облік вибуття основних засобів.
14. Знос (амортизація) необоротних активів.
15. Класифікація запасів.
16. Методи оцінки вибуття запасів.
17. Рахунки та субрахунки обліку запасів.

Тема 13. Облік зобов'язань

1. Характеристика рахунка 60 "Довгострокові зобов'язання" та його субрахунків.
2. Характеристика рахунка 61 "Поточна заборгованість розпорядників бюджетних коштів за кредитами та позиками" та його субрахунки.
3. Відображення в обліку операцій з оренди.
4. Відображення в обліку розрахунків за товари, роботи, послуги.

5. Відображення в обліку розрахунків із заробітної плати.
6. Відображення в обліку розрахунків із виплати стипендій, пенсій, допомоги та інших трансфертів населенню.

Тема 14. Облік капіталу та фінансового результату

1. Визначення терміна "внесений капітал".
2. Рахунки для обліку складових власного капіталу.
3. Особливості формування внесеного капіталу.
4. Відображення в обліку операцій із внесеним капіталом.
5. Характеристика рахунку 52 "Капітал у підприємствах" та його субрахунки.
6. Відображення в обліку операцій з капіталом у підприємствах.
7. Характеристика рахунку 53 "Капітал у дооцінках" та його субрахунки.
8. Відображення в обліку операцій з капіталом у дооцінках.
9. Порядок закриття рахунків обліку доходів та витрат і віднесення на фінансові результати виконання кошторису звітного періоду.
10. Облік фінансових результатів виконання кошторису за попередні звітні періоди.

Тема 15. Фінансова та бюджетна звітність суб'єкта державного сектора

1. Принципи підготовки та якісні характеристики фінансової звітності згідно з НП(С)БОДС 101.
2. Склад фінансової звітності, періоди її подання.
3. Особливості складання Балансу (форма № 1-дс).
4. Особливості складання Звіту про фінансові результати (форма № 2-дс).
5. Особливості складання Звіту про рух грошових коштів (форма № 3-дс).
6. Особливості складання Звіту про власний капітал (форма № 4-дс).
4. Порядок складання бюджетної звітності суб'єктами державного сектору.
5. Види та періоди складання бюджетної звітності
6. Склад, форми та періодичність подання бюджетної звітності розпорядниками бюджетних коштів.
7. Суб'єкти отримання бюджетної звітності.
8. Повноваження органів Казначейства під час прийому бюджетної звітності.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу здійснюють за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу: індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1 і 9.2).

Таблиця 9.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 4. Облік касових та розрахункових операцій банку	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Облік міжбанківських розрахунків через внутрішньобанківську платіжну систему". <i>Проблемна лекція</i> з питання "Характеристика грошового обігу та платіжних інструментів клієнтів банку. Облік розрахункових операцій, здійснюваних із використанням векселів та акредитивів"

1	2
Тема 5. Облік депозитних та кредитних операцій	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Відображення в обліку лізингових операцій банку"; <i>ділова гра</i> "Прийняття рішення стосовно видачі кредиту"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 11. Облік фінансових активів	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Облік операцій із грошовими коштами (Облік специфічних операцій: придбання іноземної валюти, облік курсових різниць, облік грошових коштів у дорозі та облік депозитних сум)"; <i>ділова гра</i> "Облік розрахунків з підзвітними особами"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах; <i>проблемна лекція</i> з питання "Облік фінансових інвестицій та інших фінансових активів"
Тема 13. Облік зобов'язань	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Облік поточних зобов'язань (облік розрахунків з оплати праці)"; <i>ділова гра</i> "Облік розрахунків з оплати праці"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають

формувані погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод вирішення невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного студента, так і колективними, тобто виступи двох та більше студентів.

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
<i>Тема 1.</i> Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Особливості комерційних банків, як фінансово-кредитних установ"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 5.</i> Облік депозитних та кредитних операцій	<i>Ділова гра</i> "Прийняття рішення стосовно видачі кредиту"	Робота в малих групах, мозкові атаки
<i>Тема 11.</i> Облік фінансових активів	<i>Ділова гра</i> "Облік розрахунків з підзвітними особами"	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації результатів роботи в малих групах
<i>Тема 12.</i> Облік нефінансових активів	<i>Семінарське заняття.</i> Тема "Облік основних засобів"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 13.</i> Облік зобов'язань	<i>Ділова гра</i> "Облік розрахунків з оплати праці"	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації результатів

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік, – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегроване* оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Поточний контроль із цієї навчальної дисципліни проводять у таких формах: активна робота на лекційних заняттях; активна участь у виконанні практичних завдань; активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях; перевірка есе за заданою тематикою; проведення поточного тестування; проведення письмової контрольної роботи; експрес-опитування.

Модульний контроль із цієї навчальної дисципліни проводять у формі колоквіуму.

Колоквіум – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Його проводять як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводять у формі заліку.

Приклад модульного завдання та критерії його оцінювання

Завдання 1 (стереотипне) – 1 бал

(Скласти кореспонденцію рахунків у журналі господарських операцій, використовуючи табл. 10.1).

Журнал господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Нарахування стипендій з державного бюджету		
2	Списано недостачу інструментів, установлених у разі інвентаризації		
3	Надійшли кошти в іноземній валюті за надані послуги		
4	Видача підзвіт бланків суворої звітності (талони на бензин, бланки трудових книжок тощо)		
5	Відображена уцінка медикаментів		

Завдання 2 (діагностичне) – 2 бали

Відобразити бухгалтерськими проведеннями придбання та списання матеріалів і вказати усі необхідні документи.

Дослідницьким інститутом (платником ПДВ) за рахунок коштів спеціального фонду було придбано господарські матеріали та матеріали для учбових цілей вартістю 3 840 грн з ПДВ у формі передплати. Впродовж двох тижнів були використані матеріали для учбових цілей на суму 824 грн.

Завдання 3 (діагностичне) – 3 бали

Відобразити в обліку операції з придбання, передачі в експлуатацію та списання спецодягу бюджетної установи.

Бюджетною установою за рахунок коштів загального фонду було придбано постільні речі на суму 4 500 грн: ковдри 10 шт. по 306 грн (у тому числі ПДВ 51 грн), подушки 10 шт. по 144 грн (у тому числі ПДВ 24 грн). Постільні речі видано зі складу в експлуатацію в травні 20XX року. У листопаді 20XX року комісією зі списання ТМЦ прийнято рішення щодо списання постільних речей із балансу установи у зв'язку з непридатністю для подальшої експлуатації. Визначити суму нарахованого зносу і відобразити операції в обліку.

Завдання 4 (евристичне) – 4 бали

Необхідно:

- 1) відобразити в обліку реалізацію посібників;
- 2) визначити фінансовий результат від реалізації;

3) визначити як зміниться відображення в обліку даної реалізації, якщо замовником була здійснена попередня оплата за продукцію;

4) прокоментувати у яких формах звітності та за якими статтями відобразяться зміни в результаті даних операцій.

Друкарня ВНЗ виготовила на замовлення методичні посібники (1 000 шт.). Собівартість методичних посібників – 2 500 грн, у тому числі – видатки на заробітну плату 1 000 грн, нарахування на заробітну плату 363 грн, виробничі запаси (папір, клей тощо) – 1 300 грн. Загальна сума, отримана від реалізації посібників, складає 3 000 грн.

Під час виконання завдань студент має розуміти, що типи завдань, які запропоновані йому у білеті нададуть можливість оцінити його навички, розуміння предмету та професійні здібності щодо можливості самостійно вирішити завдання з обліку у бюджетних та кредитних установах.

Максимальну кількість балів за перше завдання (1 бал) ставлять в разі правильного складання бухгалтерських проведенень. За кожне правильно складене бухгалтерське проведення студент отримує 0,2 бала. Максимальна кількість балів за друге завдання (2 бала) ставиться в разі правильного формулювання всіх господарських операцій. Правильно вирішене третє діагностичне завдання дає змогу студентові набрати ще 3 бали. Правильно вирішене четверте евристичне завдання дає змогу студентові набрати 4 бали та отримати за виконання залікового завдання максимальну суму балів 10.

Максимальну кількість балів ставлять, якщо студент в повному обсязі з відповідними поясненнями здійснює всі розрахунки, не припускається арифметичних помилок та правильно складає бухгалтерські проведення з обґрунтуванням кінцевого підсумку.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Рівень сформованості компетентностей				
				Форми контролю	Максимальний бал			
1	2	3	4	5	6			
Змістовий модуль 1								
Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності банку					50			
Знання, вміння та навички щодо оволодіння методикою формування облікової системи банку та основних принципів його діяльності	Здатність до систематизації положень, інструкцій, методичних рекомендацій з питань організації бухгалтерського обліку в банківських установах	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	Робота на лекції	2
			Ауд.	2	Практичне заняття	Завдання 1. Складання порівняльної характеристики фінансового, управлінського та податкового обліку за певними ознаками. Визначення виду і характеру бухгалтерських рахунків. Формування номерів аналітичних рахунків клієнтів, робота з банківськими документами, їх реквізитами	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
			СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи". Ознайомитися зі структурою балансових статей, навчитися оперувати даними балансу, вміти їх аналізувати	Перевірка домашніх завдань	2
	Здатність до засвоєння методів і техніки обліку за всіма ступенями облікового процесу в банку	2	Ауд.	1	Лекція	Тема 2. Облік капіталу банку	Робота на лекції	2
				2	Практичне заняття	Завдання 2. Ознайомлення з порядком обліку операцій під час формування уставного капіталу, операцій із викупу банком власної емісії та розрахунків з акціонерами. Облік капіталу комерційного банку	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
				СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; підготовка до практичного заняття, підготовка до <i>тестування</i>	Перевірка домашніх завдань

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6			
Знання, вміння та навички щодо оволодіння методикою і технікою формування облікової системи банку та основних принципів його діяльності	Здатність до відображення в обліку капіталу банку, розрахунку емісійного доходу. Здатність до відображення в обліку доходів і витрат банку, вміння розраховувати %	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Облік доходів і витрат банку	Робота на лекції	2	
			3	Практичне заняття	<i>Завдання 2.</i> Ознайомлення з порядком обліку операцій під час формування уставного капіталу, операцій з викупу банком власної емісії та розрахунків з акціонерами. Облік капіталу комерційного банку	Активна участь у виконанні практичних завдань	2	
			4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Ознайомитися з нормативними актами, інструкціями, положеннями, правилами за темою; з обліком фінансового результату діяльності банку	Контроль на робота	2	
		Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Облік касових та розрахункових операцій банку	Робота на лекції	2	
	Здатність до ведення здійснюваних різними видами кас. Здатність до відображення в обліку розрахункових операцій	4	Ауд.		Практичне заняття	<i>Завдання 4.</i> Порядок здійснення касових операцій, загальна схема документообігу під час виконання касових операцій установами банків. Облік касових операцій комерційного банку. Відображення в обліку безготівкових розрахунків контрагентів банку	Активна участь у виконанні практичних завдань	-
				СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Розглянути порядок здійснення касових операцій, загальну схему документообігу під час виконання касових операцій установами банків. Підготовка до контрольної роботи	Перевірка домашніх завдань, усне опитування
			СРС	2	Лекція	Тема 5. Облік депозитних та кредитних операцій	Робота на лекції	2
				3	Практичне заняття	<i>Завдання 5.</i> Відображення в обліку видачі та погашення банківських кредитів, нарахування та виплата процентів за кредит із використанням методу виплати процентів "за період" і "на період". Формування резервів під кредитні операції. Відображення в обліку депозитних операцій із фізичними та юридичними особами, міжбанківських депозитів	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
	Знання, вміння та навички щодо оволодіння методикою і технікою формування облікової системи банку та основних принципів його діяльності	5	СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Ознайомитися з характеристикою балансових рахунків кредитних операцій банків. Розглянути операції банку за овердрафтом, облік операцій РЕПО та факторингових операцій	Перевірка домашніх завдань, усне опитування	2

1	2	3	4	5	6			
Здатність відображати в обліку операції банку з покупки/ реалізації іноземної валюти, визначення валютної позиції банку	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Облік операцій банку в іноземній валюті	Робота на лекції	2	
			3	Практичне заняття	Завдання 6. Характеристика рахунків для запису валютної позиції та аналітичного обліку валютних операцій. Мультивалютний метод під час складання бухгалтерських записів за валютними операціями Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; підготовка до практичного заняття, підготовка до контрольної роботи. Ознайомитися із загальними вимогами до обліку операцій в іноземній валюті, з монетарними та немонетарними валютними статтями балансу	Активна участь у виконанні практичних завдань Контроль на робота	2	
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання самостійної роботи	Перевірка ДЗ, написання комплексної контрольної роботи	-	
Здатність відображати в обліку операцій з цінними паперами банку згідно з портфелем, в якій вони зараховуються	7	Ауд.	1	Лекція	Тема 7. Облік операцій банку із цінними паперами	Робота на лекції	2	
			3	Практичне заняття	Завдання 7. Відображення в обліку цінних паперів у торговому портфелі банку та портфелі банку до погашення, особливості відображення в обліку комісійних операцій з цінними паперами. Колоквіум (контрольна робота) за змістовим модулем 1 "Формування облікової системи банку та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності банку"	Активна участь у виконанні практичних завдань	10	
		СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до колоквіуму	Перевірка домашніх завдань, усне опитування		
Знання, вміння та навички щодо оволодіння методикою і технікою формування облікової системи бюджетної установи	Змістовий модуль 2 Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності бюджетної установи							
	Здатність до виявлення проблематики діяльності бюджетних установ	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Основи побудови бухгалтерського обліку в бюджетних установах	Робота на лекції	2
				2	Практичне заняття	Завдання 8. Класифікація активів, капіталу та зобов'язань розпорядників бюджетних коштів	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
	Здатність відображення в обліку доходів бюджетних установ	9	СРС	3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. Підготовка до практичного заняття		
			Ауд.	1	Лекція	Тема 9. Облік доходів	Робота на лекції	2
2				Практичне заняття	Завдання 9. Облікові регістри бухгалтерського обліку та техніка їх реєстрації, сутність форм бухгалтерського обліку. Заповнення Картки аналітичного обліку касових видатків та меморіального ордера № 2	Активна участь у виконанні практичних завдань	2	

1	2	3	4		5	6		
Знання, вміння та навички щодо оволодіння методикою і технікою формування облікової системи бюджетної установи та основних принципів його діяльності	Здатність відображення в обліку витрат, складання кошторису	СРС	2	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. Підготовка до практичного заняття	Перевірка есе, усне опитування	1	
			Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Облік витрат	Робота на лекції	2
		2		Практичне заняття	<i>Завдання 10.</i> Складання кошторису дошкільного навчального закладу. Відображення витрат на рахунках бюджетних установ. Облік власних надходжень	Активна участь у виконанні практичних завдань	2	
		СРС		4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. Підготовка до тестування, оформлення есе	Перевірка есе, тестування	3
				Здатність відображення в обліку розрахунків з дебіторами та касові операції	Ауд.	2	Лекція	Тема 11. Облік фінансових активів
		2	Практичне заняття			<i>Завдання 11.</i> Облік розрахунків із дебіторами, заповнення меморіального ордера № 4. <i>Завдання 12.</i> Облік розрахунків із підзвітними особами	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
	СРС	4	Підготовка до занять		Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу: "Облік операцій із грошовими коштами". Підготовка до ділової гри "Облік розрахунків із підзвітними особами"	Перевірка домашніх завдань, експрес опитування	2	
		Здатність відобразити в обліку операції з необоротними активами	Ауд.		2	Лекція	Тема 12. Облік нефінансових активів	Робота на лекції
	3				Практичне заняття	<i>Завдання 13.</i> Облік придбання, безоплатного отримання та вибуття основних засобів. <i>Завдання 14.</i> Облік інших необоротних матеріальних активів. <i>Завдання 15.</i> Нарахування амортизації та її відображення в обліку. <i>Завдання 16.</i> Облік запасів та МШП	Активна участь у виконанні практичних завдань	–
	СРС		5		Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Облік нефінансових активів". Підготовка до практичного заняття	Участь у семінарському занятті, презентації	2
			Здатність відобразити в обліку зобов'язання бюджетних установ	Ауд.	2	Лекція	Тема 13. Облік зобов'язань	Робота на лекції
	3				Практичне заняття	<i>Завдання 17.</i> Складання таблицю обліку використання робочого часу. Складання розрахунків допомоги з тимчасової втрати працездатності та сум оплати за дні відпустки	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
	СРС			4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу: "Облік довгострокових зобов'язань". Підготовка до ділової гри "Облік розрахунків з оплати праці"	Перевірка письмової контрольної роботи	2

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4				5	6
Здатність відображати в обліку капітал та розраховувати фінансовий результат	14	Ауд.	2	Лекція	Тема 14. Облік капіталу та фінансового результату	Робота на лекції	2	
			2	Практичне заняття	Завдання 18. Складання фінансової звітності	Активна участь у виконанні завдань	2	
		СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів із теми. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу: "Капітал у дооцінках". Підготовка до практичного заняття	Перевірка домашніх завдань, усне опитування		
	Здатність складати фінансову та бюджетну звітність	15	Ауд.	2	Лекція	Тема 15. Фінансова та бюджетна звітність суб'єкта державного сектора	Робота на лекції	
				2	Практичне заняття	Колоквіум (контрольна робота) за змістовим модулем 2 "Облік у бюджетних установах"	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу. Огляд нормативно-правових актів з теми. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу: "Бюджетна звітність". Підготовка до практичного заняття	Перевірка домашніх завдань, усне опитування		
Усього годин			120	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни			100	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота															Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2								100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	
6	5	6	5	6	5	5	5	5	5	6	5	5	5	6	
Колоквіум (10 балів)							Колоквіум (10 балів)								

Примітка. T1, T2 ... T15 – теми змістових модулів

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля			Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Перевірка есе	Презентація	Експрес-опитування	Тестування	Письмова контрольна робота	Колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1. Формування облікової системи банку та основних принципів його діяльності	Тема 1	1 тиждень	2	–	2	–	2	–	–	–	–	6,0
	Тема 2	2 тиждень	2	2	–	–	–	2	–	–	–	6,0
	Тема 3	3 тиждень	2	2	–	–	–	2	–	–	–	6,0
	Тема 4	4 тиждень	2	2	–	–	–	2	–	–	–	6,0
	Тема 5	5 тиждень	2	–	–	–	–	2	–	2	–	6,0
	Тема 6	6 тиждень	2	–	1	–	1	–	2	–	–	6,0
	Тема 7	7 тиждень	2	–	–	–	–	2	–	–	10	14
Змістовий модуль 2. Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності бюджетної установи	Тема 8	8 тиждень	2	2	–	–	–	–	–	–	–	4
	Тема 9	9 тиждень	2	2	–	1	–	–	–	–	–	5
	Тема 10	10 тиждень	2	2	–	1	–	–	2	–	–	7
	Тема 11	11 тиждень	2	2	–	–	–	2	–	–	–	6
	Тема 12	12 тиждень	2	–	2	–	–	–	–	–	–	4
	Тема 13	13 тиждень	2	2	–	–	–	–	–	2	–	6
	Тема 14	14 тиждень	2	2	–	–	–	–	–	–	–	4
	Тема 15	15 тиждень	–	2	–	–	–	–	–	–	10	14
Усього			26	20	5	2	3	12	4	4	20	100

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни визначають відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносять до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література**12.1. Основна**

1. Бюджетний кодекс України от 08.07.2010 р. № 2456-VI (діє з 25.01.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2542-14>.

2. Глебова Н. В. Звітність банків. [Текст] : навч. посіб. / Н. В. Глебова. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 304 с.

3. Глебова Н. В. Облік у банках. [Текст] : навч. посіб. / Н. В. Глебова, Л. М. Стиренко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. – 304 с.

4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України, затверджена Постановою Правління НБУ від 17.06.2004 р. за № 280 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document;jessionid=221AA608C7E02E7380AF2442DEP1874?id=503647>.

5. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах : Постанова від 12.11.2003 р. № 492 (зі змін. та доп.) [Електронний ресурс] // Національний банк України. – Офіц. веб-сайт. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

6. Інструкція про порядок складання річного фінансового звіту в банках України, затверджена постановою Правління НБУ від 03.11.2003 р. № 518 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=97972>.

7. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затверджена постановою Правління НБУ від 24.10.2011 р. № 373 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. 2012 р. – № 1. – С. 52–155.

8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності" : наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. № 1629 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11>.

9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 "Запаси" : наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10>.

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 "Основні засоби" : наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>.

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 "Нематеріальні активи" : наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1018-10>.

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 "Витрати" : наказ Міністерства фінансів України від 18.05.2012 р. № 568 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12>.

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 128 "Зобов'язання" : наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. № 1629 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0093-11/para182#n182>.

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 "Доходи" : наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. № 1629 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11>.

15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 "Виплати працівникам" : наказ Міністерства фінансів

України від 29.12.2011 р. № 1798 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-12>.

16. План рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України, затверджений постановою Правління НБУ від 17.06.2004 р. № 280 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.4.rada.ua/laws/show/20918-04>.

17. Положення про порядок встановлення НБУ лімітів відкритої валютної позиції в безготівковій та готівковій формах та контроль за їх дотриманням уповноваженими банками : постанова Правління НБУ від 28.02.2009 р. № 109 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document; jessionid= 221AA608C7EO2E7380A>.

18. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами : постанова від 03.12.2003 р. № 516 (зі змін. та доп.) [Електронний ресурс] // Національний банк України. – Офіц. веб-сайт. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

19. Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі : наказ Міністерства фінансів України 28 лютого 2017 р. № 307 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0384-17>.

20. Про банки і банківську діяльність : Закон України, затверджений постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.

21. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України, затверджений Верховною Радою України № 996-XIV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.

22. Про внесення змін до Інструкцій про ведення касових операцій банками в Україні : постанова Правління НБУ від 13.12.2012 р. № 375 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. 2012 р. – № 11. – С. 158–159.

23. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2013 р. № 1203 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#n14>

12.2. Додаткова

24. Коренєва О. Г. Облік у банках : підручник / [О. Г. Коренєва, Н. Г. Маслак, Н. Г. Слав'янська та ін.]. – Суми : Університетська книга, 2012. – 668 с.

25. Литвин Н. Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) : підручник / Н. Б. Литвин. – Київ : "Хай&Тек Прес", 2010. – 608 с.

12.3. Інформаційні ресурси

26. База даних "Законодавство України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>.

27. Правовий портал України "Ліга-закон" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ligazakon.ua>.

28. Офіційний сайт Державної податкової служби України. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/ebpz>.

29. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

30. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : www.dir.meta.ua/country/laws.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Облік в кредитних та бюджетних установах" за Національною рамкою кваліфікацій України

49

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках					
Здатність виявлення проблематики функціонування банківських установ. Здатність до обґрунтування організації обліку банках	Знання законів, інших законодавчо-нормативних актів з питань регулювання господарської діяльності банківських установ та ведення бухгалтерського обліку	Знання особливостей організації бухгалтерського обліку банківських установ, його функцій, завдання і принципи, форми організації; облікові реєстри та техніку облікової реєстрації в банківських установах	Застосування Плану рахунків банківської установи при відображенні господарських операцій; вміння заповнювати облікові реєстри, що використовуються у банківських установах	Формування комунікаційної стратегії та встановлення комплексного підходу до регулювання питань діяльності банківських установ та їх бухгалтерського обліку	Самостійно систематизувати положення, інструкції, методичні рекомендації з питань організації бухгалтерського обліку та звітності в банківських установах
Тема 2. Облік капіталу банку					
Здатність до засвоєння методів і техніки обліку за всіма ступенями облікового процесу капіталу банку	Знання особливостей формування капіталу банківських установ; знання основних відмінностей бухгалтерського обліку та їх передумов у банківській сфері	Знання основних облікових процесів з операцій банку щодо формування статутного капіталу та розрахунків з акціонерами банку при реалізації та придбаних акцій власної емісії	Вміння складати бухгалтерські проведення з відображення в обліку операцій щодо формування статутного капіталу та розрахунків з акціонерами банку, використовувати субрахунки та відображати емісійний дохід, розраховувати показники прибутковості акцій	Презентувати результати розрахунків емісійного доходу банку за операціями реалізації акцій власної емісії	Вчасно складати бухгалтерські проведення та реєстри обліку під час формування статутного капіталу, операцій із викупу банком власної емісії та розрахунків з акціонерами

Продовження додатка А
Продовження табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Облік доходів і витрат банку					
Визначати взаємозв'язок між фінансовим, управлінським та податковим обліком як єдиної інформаційної бази і систем бухгалтерського обліку	Здійснювати обґрунтований вибір методів нарахування відсотків за доходними операціями банку	Знання специфіки організації підсумкової стадії облікового процесу в банках, формування звітних даних, складових облікового процесу доходів та витрат банку	Вчасно складати та відповідним чином оформляти первинну облікову документацію у момент проведення банківської операції	Здатність обґрунтовано прогнозувати показники фінансово-господарської діяльності та впливати на ухвалення рішень. Презентувати результати фінансової діяльності банку	Вчасно складати та відповідним чином оформляти щоденну, квартальну та річну форми звіту про фінансовий стан банківської установи
Тема 4. Облік касових та розрахункових операцій банку					
Здатність відображення в обліку операцій із готівковими та безготівковими грошовими коштами та їх еквівалентами	Знання положень нормативно-правових документів, що встановлюють типові форми первинних документів	Знання принципів та форми грошових розрахунків; знання порядку ведення синтетичного та аналітичного обліку в банківських установах фінансово-розрахункових операцій та міжбанківських операцій	Відображати на рахунках бухгалтерського обліку прибутково-видаткові та безготівкові операції банку; вчасно складати та відповідним чином оформляти первинну облікову документацію у момент проведення розрахункової операції банку	Презентувати визначений результат операційної каси банку на кінець робочого дня, здатність до самостійного заповнення та оброблення розрахунково-касових документів	Відповідальність за порядок відкриття рахунків у національній та іноземній валюті, порядок видачі авансів у підзвіт, оформлення службових відряджень
Тема 5. Облік депозитних та кредитних операцій					
Здатність до відображення в обліку доходів і витрат банку, вміння розрахувати відсотки згідно з обраним методом	Відображати в обліку надання та погашення банківських кредитів, нарахування та сплату процентів за кредит із використанням обраного методу виплати процентів. Формування резервів під кредитні операції	Знання принципів та форми міжбанківських кредитних та депозитних операцій та операцій із фізичними та юридичними особами	Відображати в обліку депозитні та кредитні операції, розраховувати проценти згідно з обраним методом "за період" і "на період". Вміти формувати резерви під надані кредитні операції	Презентувати визначений результат кредитно-депозитної діяльності банку, розрахунки доходів згідно з обраним методом нарахування процентів	Відповідальність за порядок відкриття кредитних та депозитних рахунків. Здатність обґрунтовано прогнозувати показники кредитно-депозитної діяльності та впливати на схвалення рішень

Продовження додатка А
Продовження табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Облік операцій банку в іноземній валюті					
Здатність до визначення монетарних та немонетарних статей, відображення в обліку валютних операцій банку	Знання характеристики рахунків для запису валютної позиції та аналітичного обліку валютних операцій	Знання мультивалютного методу під час складання бухгалтерських записів за валютними операціями	Відображати в обліку операції з придбання та продажу іноземної валюти за заявкою клієнта, міжбанківських обмінних операцій в іноземній валюті утримання та сплати комісійних винагород за здійснюваними операціями	Презентувати результати відображення в обліку валютних операцій банку, та валютної позиції на кінець операційного дня	Відповідальність за порядок відкриття рахунків у іноземній валюті, здатність до оцінки економічної природи валютних статей звітності та діагностика їх аналітичних взаємозв'язків
Тема 7. Облік операцій банку із цінними паперами					
Здатність до відображення в обліку операцій банку із цінними паперами	Відображати в обліку цінні папери у торговому портфелі банку та портфелі банку до погашення, та комісійних операцій із цінними паперами	Знання особливостей відображення в обліку операцій із цінними паперами у портфелі на реалізацію, до погашення, та інвестиційних цінних паперів	Відображати комісійні операції із цінними паперами	Презентувати результати відображення в обліку цінних паперів у торговому портфелі банку та розрахунків показників прибутковості акцій	Самостійно ухвалювати ефективні управлінські щодо операцій із цінними паперами
Тема 8. Основи побудови бухгалтерського обліку в бюджетних установах					
Визначати проблематику діяльності бюджетних установ	Визначення поняття "бюджетні установи", розпорядники бюджетних коштів та суб'єкти державного сектору	Знання основних етапів складання кошторису, бюджетної класифікації та особливостей облікової політики бюджетних установ	Складати Робочий план рахунків установи, формувати Положення про облікову політику бюджетної установи	Презентувати результати побудови бюджетного запиту на наступний рік	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення щодо сценаріїв розвитку установи. Відповісти за коректність розроблених положень

Продовження додатка А
Продовження табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Облік доходів					
Здатність до класифікації доходів на загального фонду та спеціального фонду. Здатність до використання різних видів оцінки власних послуг. Здатність до читання фінансовій звітності	Знання галузевих особливостей діяльності бюджетних установ; знання основних відмінностей бухгалтерського обліку в бюджетних установах та їх передумов у бюджетній сфері	Знання системи розподілу коштів, їх права та обов'язки; знання класифікації доходів і видатків; знання порядку ведення синтетичного та аналітичного обліку в бюджетних установах доходів і видатків	Вміння складати бухгалтерські проведення з обліку доходів і видатків загального та спеціального фондів бюджетних установ та прогнозувати їх склад та величину в майбутньому	Презентувати результати побудови кошторису бюджетної установи як результату проведення господарських операцій з обліку доходів і видатків	Вчасно складати та відповідним чином оформляти щоденну, квартальну та річну форми звіту про фінансовий стан бюджетної установи
Тема 10. Облік витрат					
Здатність до класифікації витрат на загального фонду та спеціального фонду. Здатність скласти кошторис	Сутність та значущість бюджетної класифікації в процесі ухвалення господарських рішень	Знання методичних основ розрахунку показників проекту кошторису бюджетних установ	Обґрунтовувати господарські рішення щодо витрат, використовуючи знання галузевих особливостей діяльності бюджетних установ	Презентувати результати побудови проекту кошторису доходів і витрат бюджетної установи на наступний рік	Ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо розроблення заходів з економії витрат бюджетних установ
Тема 11. Облік фінансових активів					
Здатність відображення в обліку операцій із грошовими коштами та їх еквівалентами. Здатність до класифікації та оцінки дебіторської заборгованості	Знання положень нормативно-правових документів, що встановлюють типові форми первинних та внутрішніх документів	Знання принципів та форм грошових розрахунків; знання порядку ведення синтетичного та аналітичного обліку в бюджетних установах фінансово-розрахункових операцій	Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку касові операції, операції з іноземною валютою, операції з обліку грошових коштів, що знаходяться на рахунках ДКУ	Презентувати визначений результат діяльності бюджетної установи та ведення меморіальних ордерів 1, 2 та 3	Відповідальність за порядок відкриття рахунків, видачі авансів у підзвіт, оформлення службових відряджень, порядок відшкодування видатків

1	2	3	4	5	6
Тема 12. Облік нефінансових активів					
Здатність до проведення оцінки основних засобів та інших необоротних активів. Здатність до здійснення обліку руху, ремонту основних засобів та інших необоротних активів. Здатність до визначення амортизації	Склад, класифікація й завдання обліку матеріальних необоротних активів. Види оцінок необоротних активів: первісна, відновлювальна балансова. Економічна сутність зносу	Знання порядку відображення в обліку надходження, переміщення та вибуття необоротних активів бюджетних установ; порядку індексації та переоцінки матеріальних необоротних активів; правил їх списання та ліквідації з визначенням фінансового результату від такого вибуття	Відображати в обліку основні бухгалтерські проведення з обліку матеріальних необоротних активів, обліку зносу та відновлення матеріальних необоротних активів; вміння правильного заповнення первинних документів	Презентувати результати обліку надходження необоротних активів та правильність ведення меморіального ордера 9 з прогнозуванням подальших дій щодо необоротних активів	Відповідальність за точність і правильність складання первинних документів із руху необоротних активів бюджетних установ та ведення обліку незавершеного капітального будівництва
Тема 13. Облік зобов'язань					
Здатність до нарахування, утримання заробітної плати та стипендій і відображення на рахунках обліку цих операцій	Завдання обліку праці й заробітної плати, форми та системи оплати праці, основну і додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, склад фонду заробітної плати	Знання особливостей нарахування заробітної плати в бюджетних установах, нарахування доплат й надбавок до заробітної плати, премій й матеріальної допомоги; правил нарахування на підставі середньої заробітної плати (допомога з тимчасової втрати непрацездатності, відпустки, відрядні) тощо	Відображати в обліку господарські операції бюджетних установ з нарахування заробітної плати та утримань, а також нарахування на фонд оплати праці)	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо визначення довірливого регулювання трудових відносин та документального їх оформлення. Презентувати результати оперативного обліку персоналу та використання робочого часу	Відповідальність за правильність документального оформлення розрахунків з оплати праці й здійснення контролю за витрачанням фонду оплати праці й стипендіального фонду

Закінчення додатка А
Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 14. Облік капіталу та фінансового результату					
Здатність до визначення структури власного капіталу бюджетної установи та відображення його змін на рахунках обліку	Характеристика та економічне значення операцій власного капіталу	Знання порядку відображення в обліку змін у складі власного капіталу	Відобразити в обліку основні бухгалтерські проведень з обліку власного капіталу в бюджетній установі	Презентувати результати обліку власного капіталу	Відповідальність за точність і правильність складання первинних документів з обліку власного капіталу
Тема 15. Фінансова та бюджетна звітність суб'єкта державного сектора					
Здатність до визначення структури власного капіталу бюджетної установи та відображення його змін на рахунках обліку	Характеристика та економічне значення операцій власного капіталу	Знання порядку відображення в обліку змін у складі власного капіталу	Відобразити в обліку основні бухгалтерські проведень з обліку власного капіталу в бюджетній установі	Презентувати результати обліку власного капіталу	Відповідальність за точність і правильність складання первинних документів з обліку власного капіталу

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	16
5. Теми та плани семінарських занять.....	17
6. Теми практичних занять	18
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	20
7. Самостійна робота.....	22
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	26
8. Індивідуально-консультативна робота	33
9. Методи навчання	33
10. Методи контролю	36
11. Розподіл балів, які отримують студенти	38
12. Рекомендована література.....	45
12.1. Основна	45
12.2. Додаткова	48
12.3. Інформаційні ресурси.....	48
Додатки.....	49

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ОБЛІК У КРЕДИТНИХ ТА БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

**Робоча програма
для студентів спеціальності
071 "Облік і оподаткування"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Глєбова** Наталія Володимирівна
Литвиненко Аліна Олександрівна
Кудіна Ольга Миколаївна
Дзьобко Ірина Петрівна

Відповідальний за видання *А. А. Пилипенко*

Редактор *О. В. Анацька*

Коректор *О. В. Анацька*

План 2018 р. Поз. № 5 ЕВ. Обсяг 56 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*